

RUDAR

... Glasilo slovenskih rudarjev ...

Izhaja trikrat na mesec in sicer vsak prvi, drugi in četrti dan v mesecu, z datumom naslednjega dne. Naročnina znaša za celo leto 4 krone, za pol leta 2 kroni in za četrt leta 1 krono. Posamezne številke po 10 vinarjev. Reklamacije so poštnine proste. Ne frankirana pisma se ne sprejmejo. Rokopisi se ne vračajo. Inserati po dogovoru. Uredništvo in upravništvo lista je v Zagorju ob Savi.

Draginjska debata.

Dne 5. oktobra se je sestel zopet parlament in bilo je samo po sebi umljivo, da se bo moralo razpravljati o draginji, saj je bilo tozadevno od različnih strank vloženih nič manj nego 28 predlogov. Sodrug dr. Adler je kot prvi govornik utemeljeval predlog socialnih demokratov. Vladi in zaščitnikom oderuštva, najsi bodo te ali one narodnosti, krščanske ali nekrščanske vere, je prihajalo vroče, ker so morali zadnje čase boljbolj uvidevati, da se temu odločnemu boju proti draginjski politiki pač ne bo dalo več tako lahko zoperstavljati. Nekoč so bile meščanske stranke s takimi vprašanji, kakor je draginja, prav kmalu gotove. Spustilo se je par psovka na socialno-demokratske poslance — kakor „dema-gogi“, „hujskači“ i. t. d. — in stvar je bila rešena. Saj so se še pred kakim dobrim letom našli „ljudski prijatelji“, ki so draginjo proglasili kratkomalo za „socialno-demokratski švindl“. Ti časi komodnosti, za katero pa so tičali agrarni interesi, pa so seveda minuli. Med ljudstvom je začelo nevarno vreti. Vera, patriotizem, nacionalizem, to so tiste hinavske fraze, ki so se liki med leta in leta mazale ljudstvu okolo ust, da to ljudstvo ne bi spoznalo svojih pravih interesov. Ali tudi že med najzanesljivejšimi prodira spoznanje, kakšen nesramen humbug uganjajo meščanske stranke s takozvanimi ljudskimi svetinjami. Nezadovoljnost ljudstva je jela zadobivati vedno nevarnejše oblike. Velikanske draginjske demonstracije na vseh koncih in krajih so postale glasen memento, da je mera ljudske potrpežljivosti do vrha polna. Pod utisom tega mogočnega ljudskega gibanja so se tudi mestni poslanci meščanskih strank morali začeti z draginjskim vprašanjem malo resnejše baviti, ako niso hoteli med maso izgubiti zadnje trohice zaupanja. In tako se je zgodilo, da je tudi cela vrsta meščanskih poslancev prišla s prav radikalnimi predlogi proti draginji, nota bene celo poslancev vladne večine. Naravno, da potem vlada, ki je ravno v draginjskem vprašanju popolnoma vezana, prišla v največjo zadrego.

Med draginjsko debato je zašel v parlament Dalmatincev Njeguš Vavrak, ki je z druge galerije oddal pet strelav proti ministrskim klopem in to ravno med govorom sodruga dr. Adlerja. Izliv bolne domišljije je bil ta čin nesrečnega, sicer skozi in skozi poštenega Dalmatinca, ali človeku se nehote zdi, da si vlada in meščanske stranke niso mogle nič boljšega želeli nego ta obžalovanje in z našega socialno-demokratskega stališča absolutne obsodbe vredni slučaj! Kakor rešilni angelj jim je prišel nesrečni Njeguš, ki je s svojim klasičnim dejanjem ravno nasprotnikom socialne demokracije in ljudskim sovražnikom največ koristil. Kakor obsedeni so padli po socialno-demokratski stranki, ki so jo kar direktno dolžili tega atentata, dasi je moralo slehernemu človeku takoj biti jasno, da naša stranka že po svojih načelih ne more imeti s takimi atentati nič skupnega; saj dokazuje vsa njena zgodovina, da se je že od nekdaj z vso silo borila proti takim izrodkom političnega boja. Socialno-demokratska stranka obsoja vsakršen terorizem, naj si pride potem od zgoraj ali zdolej. Naš boj je boj organizirane mase, ki se skuša mirnim potom dokopati politične moči. Atentati posameznikov na posameznike samo ovirajo ta proces, ki mora sicer prej ali slej končati z zmago proletarijata.

Vse to je tudi nasprotnikom prav dobro znano. Ali vendar so skušali ta atentat kot dobrodošlo priliko najizdatnejše izkoristiti ne samo proti socialni demokraciji kot stranki, temveč naravnost proti ljudskim interesom. In sam ministrski predsednik se je postavil na čelo te protiljudske bande, med katero so se v tako lepi harmoniji znašli ljudski sovražniki in vladni lakaji najrazličnejših barv od nemških radikalcev do slovenskih klerikalcev. Ali veselje je bilo kratko. Kakor se je razkadil dim Njeguševga samokresa, tako so se ob odločnosti socialnih demokratov razbile spletke nasprotnikov. Nič ni pomagalo. Vlada in meščanske stranke so bile primorane, zavzeti napram draginjskemu vprašanju stališče in razodeti svojo pravo barvo. Kar štirje ministri na enkrat so posegli v debato, kar je gotovo izreden dogodek. In kaj so ti gospodje v svojih štiliziranih govorih podedali? Potolazite se, vi, ki ste lačni, momentano se ne da nič napraviti. Ne razburjajte se, pomirite se, bo že boljše!

Socialno-demokratski protidraginjski predlog obsega vsa vprašanja, ki prihajajo tozadevno v poštev, in kaže pota, po katerih bi se draginji najlažje v okom prišlo. Proti pomanjkanju in draginji stanovanj se zahtevajo primerni zakoni, ravnotako proti draginji mesa in mleka. Predlog navaja sredstva in odredbe, s katerimi bi se preprečilo podraževanje žita, krme, moke, sladkorja, piva in krompirja, nadalje zahteva odločnih odredb proti podraževanju petroleja in premoga in, samo po sebi umljivo, predlog tudi v tem oziru natančno pokaže pota, po katerih bi se dalo priti do povoljnih rezultatov. Obširno se peča predlog z vprašanjem, kako se moremo braniti proti oderuštvu kartelov. Kar se tiče carin, se vlada pozivlja, da pri sklepanju novega avtonomnega carinskega tarifa odpravi carino na žito, krmo, živino, meso, železo, sladkor in kavo, nadalje naj se skuša doseči primeren popust pri tistem blagu, ki ga karteli podražujejo. Socialno-demokratski predlog se ne izgublja v praznih splošnih frazah kakor predlogi drugih strank. Ne, ta predlog kaže natančno in jasno na sredstva in pota, po katerih bi se prišlo draginji najlažje in najizdatnejše do živega. Nič nemogočega in neizvedljivega predlog ne zahteva.

Ob času, ko to pišemo, še ne vemo, kaj bo sklenil parlament. Protidraginjski predlogi so se odkazali draginjskemu odseku. Ker pa gospodo, ki se v parlamentu igra ljudske zastopnike, le predobro poznamo, ker vemo, da imajo večkratno premoč v parlamentu še zmiraj protiljudske meščanske stranke, zato vemo tudi, da od tega parlamenta ne moremo preveč pričakovati, zato tudi delavce prav odločno svarimo, da se zlasti in ravno v draginjskem vprašanju ne vdajo prevelikim nadam. Od tistih ljudi, ki jih dan na dan izkoriščajo in odirajo, ne bodo delavci ničesar dobili. Vsa znamenja v parlamentu kažejo, da pripravljajo meščanske stranke novo izdajstvo nad ljudskimi interesi. Ministrski predsednik baron Gautsch, ki očita delavstvu preluksuriozno (!) življenje, sestavlja vladno večino!... In ravno sedaj pred glasovanjem glede uvoza argentinskega mesa hoče imeti svojo večino na vsak način sestavljeno. In edino v ta namen se gla-

sovanje v draginjskem odseku zavlačuje! To nam dosti jasno govori. Gautsch hoče imeti večino proti uvozu argentinskega mesa, da ugotovi v tem pohlepnosti trans- in cislitvanskih agrarnih oderuhov, ministrski predsednik hoče večino, ki bo na slepo komandoglasovala sploh proti vsemu ljudstvu koristnim predlogom. Tozadevna pogajanja z voditelji čeških meščanskih strank so v najboljšem tiru in gre samo še za ceno ministrskih stolcev, ki jih bo zasedlo par čeških štreberjev, pa se bo patriotska banda znašla v najlepši slogi proti — ljudstvu.

Delavstvo iz tega zopet lahko spozna, kako breznačelna in zategadel tudi skrajno breznačajna je politika meščanskih strank. Umazano barantanje za koristi, to je najvišje načelo te politike. Programi, principi, ti so seveda potrebni takole zaradi lepšega, da se z njimi „navdušuje“. Ali kadar se sklepajo razne kravje kupčije no, takrat, se razume, principi in programi vendar ne smejo nasprotja delati...

Obnašanje meščanskih poslancev v državnem zboru pa mora delavstvo pred vsem drugim v prvi vrsti ponovno utrditi v prepričanju, da se ima zanašati edino in samo na svojo lastno moč. Delavci bi grešili proti živlenskimi svojim interesom, ako bi še nadalje samo čakali, da njihove prošnje vendar kdaj usliši meščanska večina v parlamentu. Delavci ne morejo več čakati, delavci si morajo s svojo lastno močjo, ki se je masa delavstva žalibog še zmiraj ne zaveda, izsiliti izboljšanje svojega položaja. Sedanja situacija narekuje delavcem samo eno parolo, ki jo toliko in tolikokrat že poudarjamo in ponavljamo, in ta parola se glasi: **Delavci, organizirajte se! Pristopite vendar enkrat vsi do zadnjega k svoji strokovni organizaciji! Združite se v boju za boljše plače!** V močnih strokovnih organizacijah je edina uspešna obramba delavcev. Proti tej mogočni sili je onemogla tudi najtrdnjša večina parlamentarnih oderuhov in izkoriščevalcev.

Angleški rudarji pred generalno stavko.

Splošna stavka britskih rudarjev, o kateri se še pred kratkim ni vedelo, kako in kaj, se sedaj po občnem zboru federacije rudarjev, ki se je vršil dne 6. oktobra v Southportu, lahko smatra za gotovo stvar. Mlajši, agresivni socialistični elementi so v tej mogočni delavski organizaciji dobili nadvlado in so prodrli s svojo taktiko. Iz organizacije, ki je bila do sedaj namenjena samo obrambi, ki je smela do sedaj po svojih pravilih prihajati na pomoč samo tistim okrožnim zvezam, ki so bile od podjetnikov direktno napadene, iz te obrambne organizacije je nastala sedaj agresivna, to je napadalna bojna organizacija, ki je takoj po svoji prenosni sklenila, da hoče poskusiti novo bojno orožje.

To dejstvo je za razvoj angleškega delavskega razreda neprecenljivega pomena. S svojimi 600.000 člani je federacija rudarjev Velike Britanije pač največja strokovna organizacija na svetu. Sicer, kar se notranje organizacije tiče, ni tako trdna in enotna kakor marsikaka velikih

nemških strokovnih organizacij, njeni deli imajo večjo samostojnost, ali glede številne in reprezentativne sile je do sedaj brezdvomno nedosežena. Brez pretiravanja se lahko reče, da se v celi Veliki Britaniji ne bo izkopal niti tone premoga, ako federacija proglasi generalno stavko. Tudi na znotraj je v angleškem strokovnem gibanju federacija rudarjev merodajna in odločilna za usodo vseh vloženih resolucij. Sinek na levo, ki ga je povzročil občni zbor, je tedaj zgodovinski dogodek prve vrste.

Od začetka že je bilo jasno, da stoje delegatje pod utisom bodoče generalne stavke. Na prvih sejah, na katerih je bilo zastopano tudi časopisje, so se razpravljali in sprejeli predlogi, ki imajo namen, da ustvarijo enotnejšo organizacijo. Nek predlog je zahteval, da morajo vsi delavci kakega rudnika pripadati eni organizaciji; nek drug predlog je zahteval, da bo odpovedni rok v celi deželi enoten; v tretjem predlogu se je zopet določilo, da stopijo vse mezdne pogodbe en in isti dan v veljavo, da pa tudi en in isti dan potečejo. Utemeljevali so se vsi ti predlogi s potrebo, da mora biti federacija za uspešno izvršitev kake splošne akcije enotna in vsak čas na boj pripravljena. Tudi živahna debata o poddržavljenju rudnikov, zemljišča in železnic je pokazala, od kod veje veter. Do sedaj so se taki in enaki predlogi večinoma brez daljše debate kot pobožne želje na znanje jemali. Takrat pa je predlog spravil socialiste po koncu, predstojništvo se je radi njegove nedelavnosti v propagandi socialističnih zahtev ostro kritiziralo in sklenilo se je prirejati po vsej deželi shode v velikem štilu, da se ideja poddržavljenja popularizira. Drugi dan je došlo poročilo, da je južno-walska zveza rudarjev, ki je, kar se števila članov tiče, najmočnejši člen v federaciji, svoje stare zastopnike v glavnem predstojništvu, pustila pasti. Ti zastopniki so bili Brace, član parlamenta in predsednik južno-walske zveze, Richards, član parlamenta in tajnik te zveze. Na njihovo mesto so bili izvoljeni socialisti Stanton, Hart-horn in Barker. Južni Wales je edini distrikt, ki voli svoje zastopnike v glavnem predstojništvu z neposredno volitvijo. Tudi nekateri drugi revirji so poslali v glavno predstojništvo izrazite socialiste, tako da se v glavnem predstojništvu najmanj 8 izmed 18 članov javno priznava k socializmu; vsi ti so seveda tudi odločni pristaši agresivne taktike.

Ta dogodek, ki izraža jasno razpoloženje mas, seveda ni mogel ostati brez odločnega vpliva tudi na tok razprav, ki so se nato vršile na zapirnih sejah. Najprej se je sklenilo, da se rudarji nekega okrožja, ki se borijo za minimalno plačo 6 šilingov in 8 pencov in za odpravo takozvanega trošitnega sistema, z vsemi sredstvi podpre, če bi bilo treba tudi z generalno stavko. Ta sklep pa je potisnila popolnoma v ozadje enoglasno sprejeta resolucija, ki zahteva neposredno za vse rudarje dežele brez ozira na normalna ali abnormna delovna mesta minimalno plačo, ki bi bila prilagodena geografičnim in geološkim razmeram posameznih revirjev. Sklep nadalje določa, da se morajo vsi distrikti glede teh zahtev pogajati s podjetniki in na konferenci dne 14. novembra t. l. naj se, ako bo treba, sklene generalna stavka. Preden pa se je prišlo k temu važnemu sklepu, so se izpremenila pravila federacije. Na predlog zvez iz Durhama in Južnega Walesa se je § 21. (prej 20) iz brambnega sredstva izpremenil v napadalno sredstvo. Paragraf, ki govori o napovedi generalne stavke, se bo v bodoče lahko uporabljal ne samo za obrambo plač, temveč za obrambo in za napad v vseh mezdnih vprašanjih in v vprašanjih delovnih pogojev.

Starejši in previdnejši voditelji so skušali gibanje koncentrirati samo na vprašanje abnormnih delovnih mest, ker so bili mnjenja, ker se bo dalo s podjetniki v tem vprašanju veliko prej govoriti in pridobiti nego pa v vprašanju minimalne plače, ki pomeni praktično odpravo akordnega dela v rudniški industriji. No, izkušnja jih je o drugem poučila. Dne 29. septembra se je prvokrat vršila konferenca zastopnikov rudarjev in zastopnikov vseh rudniških posestnikov v deželi. Konferenca se je bavila z vprašanjem abnormnih (izrednih) delovnih mest. Končala je brez uspeha. Pogajanja so se razbila ob odporu podjetnikov proti zahtevi, ki jo mora sle-

hern pošteno in pravično misleč človek priznati za upravičeno. Kajti, ali more biti kaj bolj pravično nego pa zahteva rudarja, da se mu delo na posebno težavnem in nevarnem mestu tudi primerno plača? Dejstvo, da so se tozadevna pogajanja razbila, je vprašanje minimalne plače porinilo zopet v ozadje diskusije.

Vsa znamenja tedaj kažejo, posebno pa nam to jamči razpoloženje delegatov na konferenci v Southporthu, da imamo računati na velike boje med angleškimi rudarji in njihovimi podjetniki. Nihče ne verjame več, da bi mogla pogajanja do 14. nov. prinesiti še kak sporazum. Boj je tedaj neizogiben, vsekakor pa z ozirom na odpovedni rok delovne pogodbe ne bo izbruhnil pred 1. januarjem leta 1912.

Nastavljenje rudniških nadzornikov in volitev rudarskih delegatov.

Socialno-demokratski poslanci Cingr, Reger, Muchitsch, Glöckel, dr. Schacherl in tovariši so vložili v poslanski zbornici sledeči predlog: Priloženi zakonski načrt glede nastavljenja rudniških nadzornikov in volitve rudarskih delegatov, dalje glede pristojnosti rednih sodišč pri prestopkih splošnega rudarskega zakona itd. se odkáže socialno-političnemu odseku, ki naj o njem razpravlja in poroča.

I. Rudniški nadzorniki.

§ 1.

Minister za javna dela imenuje centralnega rudniškega nadzornika kakor tudi potrebno število rudniških nadzornikov in asistentov. Ti so organi ministra za javna dela, imajo značaj državnih uradnikov ter so podvrženi v splošnem za državne uradnike obstoječim službenim predpisom.

§ 2.

Za rudniškega nadzornika (asistenta) more biti imenovan samo tisti, ki ima potrebno strokovno izobrazbo in praktične izkušnje in tudi potrebno znanje jezikov.

Nesposoben za opravljanje službe rudniškega nadzornika (asistenta) je tisti, ki je kot lastnik javen družabnik, komandist, delničar, najemnik, pooblaščenec, kot obratni vodja, izženir, hipotekarni upnik, kot zemljiški posestnik ali v kakršnikoli drugi lastnosti s kakim rudniškim podjetjem v poslovni zvezi. Enak vzrok izključitve velja tudi za osebo, katere soproga ali pod očetovsko oblastjo stoječi otrok je s kakim rudniškim podjetjem v omenjeni zvezi.

§ 3.

Minister za javna dela določa naredbnim potom sedež vsakega rudniškega nadzornika kakor tudi njegov uradni delokrog, ki obsega eno ali pa več rudarskih okrožij.

Na odredbo ministra za javna dela se rudniški nadzornik začasno lahko uporablja tudi izven njemu odkazanega uradnega delokroga.

§ 4.

Pri določitvi vsakemu rudniškemu nadzorniku odkazanega uradnega okrožja je treba oziraje se na število in na obsežnost obratov kakor tudi na njihovo teritorialno razdelitev gledati na to, da se vse obratne naprave, rovi, proge itd. lahko pregledajo najmanj enkrat na mesec.

§ 5.

Delokrog rudniškega nadzornika se razteza na vse rudniške obrate kakor tudi na vse ostale, nadzorstvu rudarskih oblasti podvržene obrate in naprave, naposled na rudnike za sol in na naprave, ki služijo za pridobivanje soli.

§ 6.

Naloga rudniškega nadzornika je v tem, da pazi nad izvršitvijo vseh zakonov in naredb, ki zadevajo:

1. Varnost obrata proti nevarnostim za osebe in lastnino, posebno za slučaje nesreč in njihove vzroke kakor tudi odredbe za ohranitev takih nesreč;
2. razmerje podjetnikov (pooblaščenec, obratnih vodij) do njihovih delavcev (IX. glavni del splošnega rudarskega zakona);
3. uposlenje mladostnih delavcev in oseb ženskega spola, dalje vsakdnevni delovni čas, kakor tudi nedeljski in prazniški počitek;

4. varstvo javne varnosti v slučaju, da se kako podjetje opusti.

Rudniški nadzornik ima razen tega obračati posebno pozornost na razmere bratovskih skladnic, na preteče in nastale škode v rudnikih in preprečitev, na mezdne, stanovanjske in zdravstvene razmere rudarjev.

§ 7.

Rudniški nadzornik si ima z osebno preiskavo vseh obratov pridobiti natančen vpogled v tiste razmere, ki se nanašajo na predmete njegovega delokroga. Njegova dolžnost je, da sleherni obrat najmanj enkrat na mesec pregleda. Skrbeti mora za vse tiste odredbe, ki so potrebne za varnost obrata proti nevarnosti in za osebe in lastnino. Rezultat vsakokratnega ogleda mora zabeležiti v to določeno knjigo (Befahrungsbuch), ki mora biti rudarjem vsak čas na vpogled. Podjetnikov se tikajoča naročila ima le-tim pismeno sporočati, istotako vpisati v imenovano knjigo in po en odtis pošiljati rudniškemu glavarstvu. Proti odredbam rudniškega nadzornika se rekurira neposredno na ministrstvo za javna dela.

(Dalje.)

Politična in strokovna organizacija delavk na Nemškem.

Po volilnem porazu leta 1907. je nemški proletarijat silno napredoval. Njegove organizacije niso narasle samo po številu članov, marveč so tudi na notranji samozvesti pridobile. Sodruginje niso zaostale. Občudovati moramo ogromno delo, ki so ga naše nemške sodruginje izvršile v agitatoričnem in organizatoričnem oziru. Med 107.697 člani, za katere je nemška socialna demokracija narasla, ni nič manj nego 25.051 žensk. Organizirane sodružice so pridobile 128 odstotkov, dočim se je v preteklem letu dosegel samo prirastek 114. V 570 krajevnih društvih imajo sodružice po eno sodružico v načelništvu. Bralni večeri za izobraževanje sodružic obstajajo v 150 krajih. Za teoretično in praktično šolanje strankinih funkcionaric se je ustanovil v Berlinu poseben kurz, ki se je jako dobro obnesel. Pismeni agitaciji so služili štirje letaki, ki so se razdelili skupno v 3.912.000 iztisih. Letak za propagando za ženski kongres se je razdelil v 2.460.000 iztisih. Časopis, ki si je vzel za nalogo boj za žensko volilno pravico in ki ga je izdajala sodružica Zetkin, je dosegel naklado za 108.000 naročnic. Število naročnic na list „Gleichheit“ je naraslo od 85.000 na 94.500.

Ženski urad, v katerem delujeta sodružici Bader in Zietz, je dajal na spreten in temeljit način navodila za agitacijo. Tudi predstojeci volilni boj pripravljajo sodružice s pismeno in ustmeno agitacijo.

Na vseh poljih se je vršilo temeljito a smotreno delo. Pa ne samo politična tudi strokovna organizacija je med nemškimi delavkami lepo napredovala. Dočim so leta 1909. vsled gospodarske krize strokovne organizacije izgubile 4555 članic, pa so jih leta 1910. zopet 27.624 pridobile, torej so strokovne organizacije za 206 odstotkov napredovale. Največji odstotek dajejo tekstilne delavke, ki imajo 39.524 organiziranih tovarišic. Potem slede strokovna organizacija kovinarjev z 19.610 in organizacija tovarniških delavcev z 19.213 članicami.

Ti veliki uspehi so gotovo predvsem pripisati vodstvu agitacije, to je ženskemu tajništvu, ki ga vodi sodružica Hannah, ki je v družbi s strokovnim ženskim odborom dajala navodila in izdajala letake. Tako se je povodom razprav v državno-zavarovalniškem redu izdal tak letak takisto zopet povodom razprave o zakonu delavskih zbormic.

Uspešno delo, ki so ga izvršile naše nemške sodružice bo gotovo za vse sodružice celokupne ženske internacionale v krepko vzpodbudo k energičnemu agitacijskemu delu.

Strokovni pregled.

s Kritični položaj v angleški rudokopni industriji. Vse oči so obrnjene na angleške rudarje, ki prete, da prično po vsej Angliji s splošno stavko. Po vseh okrožjih vlada med rudarji vznemirjenje kakor pred 19 leti, ko se je pripravljala splošna stavka. Raznovrstna so vprašanja, ki zbujaajo v posamnih okrožjih nezadovoljnost rudar-

jev, raznovrstne so tudi zahteve, toda vse ogromno gibanje družji v enoto ena glavna zahteva, vsem skupna: zahteva po minimalni plači. Rudarska zveza Velike Britanije, ki šteje 600.000 organiziranih rudarjev, bo na svoji letni konferenci sklepala o resoluciji, ki zahteva za vsakega kopača 7 šilingov minimalne plače in pozivlja obenem na splošno stavko, ako bi se podjetniki nevdali. Doslej se je izven Britanije splošno mislilo, da imajo angleški rudarji svojo minimalno plačo. To je v gotovem zmislu tudi resnično, samo da ta minimalna plača delavcu ni garantirana. Angleških rudarjev ne plačujejo po številu vozičev premoga, ampak po teži izkopenega premoga. Ob izhodu rova sta dva vagina mojstra, eden od rudniške uprave nastavljen, drugi od delavstva, in vagata premog. Pri ugotavljanju cene prideta v poštev dva momenta. V vsakem revirju je takozvana minimalna plača, ki se menja s ceno premoga in je v vsakem revirju različna. Ta minimalna plača ne pove nič drugega kakor da mora vsak kopač zaslužiti na šihu gotovo vsoto. Ako kaže, da bi dobil rudar manj plače kakor jo določa minimalna plača, tedaj mu navadno rudniška uprava toliko doplača, da dobi minimalne plače. Ako je delavec s tem zadovoljen, tedaj je vse v redu. V zadnjih letih pa so se rudniški posestniki pričeli upirati in obotavljati, da bi delavcem izplačevali minimalno plačo, ako so izkopali manj premoga. Zaraditega na tisoče rudarjev ni dobilo minimalne plače, najsi so se še toliko trudili. Rudarji niso mogli zdelovati s plačo, zlasti ker je draginja vedno bolj naraščala. Podjetniki so se izgovarjali na zakon o osemurnem delovnem času, češ, da je zakon njih produkcijske stroške tako podražil, da ne morejo več doplačevati rudarjem, ki ne zaslužijo minimalne plače. Na tihem pa podjetniki vse drugače govorijo. Ne osemurni zakon, ampak notranja konkurenca dela skrbi angleškim rudniškim posestnikom. Seveda je tudi osemurni zakon pripomogel k poostrenju medsebojne konkurence v toliko, da so morali razni obrati izboljšati skrajno zanemarjene tehnične naprave. Da so pri tem izboljšanju večji obrati prekosili manjše, se razume samo po sebi. In ta divja konkurenca, ki jo pospešujejo tudi železniške uprave, se poostrejuje bolj in bolj, ker se stvarjajo novi, zelo bogati rudniki. To konkurenco povzročajo rudniški posestniki v svoji nenasitni dobičkahželjnosti sami, potem pa bi radi krivdo zvalili na delavstvo. V Londonu je že bila konferenca delodajalcev, katerih predlogov pa rudarji niso sprejeli. Položaj na Angleškem je nadvse kritičen. Ljudje nakupujejo zaloge premoga, ker se boje, da bi splošna stavka premog jako podražila.

Naznanila rudarskega tajništva.

Iz Kočevja pričakujemo odgovor na pismi z dne 9. septembra in 11. oktobra.

Labinj. Pričakujemo odgovor na pismo z dne 11. oktobra.

Trbovlje. Oni sodrugi, ki so tekom meseca septembra pristopili k „Uniji“ in še niso prišli po članske knjižice, naj se nemudoma javijo v tajništvo; knjižice so že zdavno tukaj.

Funkcionarjem vseh skupin (podružnic) in vplačevalnic južnega revirja naznanjamo, da je „Žepni koledar“ za slovensko delavstvo že izšel; razširi naj se kar največ. Naroča se pri upravi „Zarje“ v Ljubljani, Šelenburgova ul. št. 6, lahko pa tudi pri rudarskem tajništvu v Trbovljah. Cena enemu trdnó v platno vezanemu komadu je 1 krona, organizacije dobe primeren popust.

Ivan Tokan tajnik.

Pozor, delavke in rudarske žene v Zagorju, Kisovcu in Lokah!

V nedeljo, dne 29. t. m. ob 3. uri popoldne se vrši v dvorani g. Riharda Michelčiča v Toplicah velik ženski shod, na katerem bo sodrug Vekoslav Mrak govoril o nalogah delavske žene. Delavke in rudarske žene! Sedanji časi so tako resni, da je nujno potrebno, da se tudi me ženske enkrat resno pogovorimo, kaj nam je storiti v najbližji bodočnosti, da se nam enkrat boljša naš bedni gmotni položaj. Pokažimo tedaj z mnogobrojno udeležbo na shodu, da se zavedamo resnosti položaja! Pa tudi naš mladinski naraščaj, predvsem člani naše mladinske organizacije naj se do zadnjega udeležijo tega važnega shoda. V predstojecih bojih bodo pripadale ravno mladim močim velike in odgovornosti polne naloge. Zato je potrebno, da se že sedaj pripravljajo na te težke boje, našim mladencem je treba trajnega učenja, da postanejo kdaj iz njih tudi resni in izurjeni agitatorji. Na shodu bo sodrug Mrak govoril tudi o posebnem pomenu mladinske organizacije in o vzgojevalnem in izobraževalnem delu med delavsko mladino sploh. — Delavke! Rudarske žene! Člani in članice mladinske organizacije, v nedeljo ob 3. uri popoldne, tedaj vsi do zadnjega na shod. — Zaupniki, skrbite, da se povzpne ta shod do impozantne socialistične manifestacije!

Dopisi.

d Zagorje ob Savi. Nedeljska veselica s predstavo Etbin Kristanove trodejanke „Zvestoba“ se je nad vse dobro obnesla. Igrali so, izvemši drugo dejanje, dobro. Posebno hvalo zaslužijo sodrugi: Ulle Tine v vlogi Ivana, Ulle Anton v vlogi Glavača, Gričar v vlogi Vrabca in Lipušek v vlogi Jožefa. Izmed igralk ste sodružici Žagarjeva in Kukovčeva prav dobro igrali. Tudi ostali igralci so se po močeh potrudili. To pa bi vsekakor želeli, da bi si vbodoče igralci vloge malo temeljiteje naučili. Tudi bi svetovali, da bi se igralci sedaj v začetku zadovoljili z manjšimi igrami. — Veselico je počastilo tudi kakih štirideset trboveljskih sodrugov in sodružic. — Samo ob sebi se razume, da je godba na lok pod spretnim vodstvom g. Korošca, skrbela za izbornó zabavo.

d Kisovec pri Zagorju. Nedeljski shod je bil jako dobro obiskan. Sodrugi Tokan je rudarjem s prepričevalnimi besedami govoril o življenjski važnosti strokovne organizacije. Navajal je razne kričeče slučaje o brezobzirnosti rudniških družb napram njihovem delavstvu. Z rudniškim delavstvom postopajo kakor s sužnji in to samo zategadelj, ker delavstvo ni zadostno močno, ker ni organizirano. V enakem smislu sta govorila še sodruga Mrak in Čobal. Prvi se je obračal na naslov rudarskih žena, da tudi one v svojem lastnem interesu, v interesu svojih otrok sodelujejo v naših stremljenjih po izboljšanju našega položaja, da naj predvsem delajo za okrepitev naše strokovne organizacije. Sodrugi Čobal pa je med drugim govoril tudi o občinskih volitvah v aržiški občini ter pozival delavce, da pride na ta način tudi v tej občini delavstvo do veljave. — Sodrugi! Delajte nemurno za svojo strokovno organizacijo!

d Trbovlje. Delavne razmere v trboveljskem rudniku postajajo čim dalje slabše, trpljenje rudarjev večje, pri vsem tem pa so zaslužki majhni. Vsak delavec, s katerim govorijo se pritožuje. Ravnateljstvo se izgovarja, da je produkcija premoga draga, češ delavci so „faulasti“! To je glavni triumf, ki ga rabi uprava napram vsem pristojbam delavcev, posebno pa takrat, kadar prosi kateri izmed njih za povišanje svoje borne plače. Torej sedaj vemo, zakaj rudarji tako malo zaslužijo, po nazoru uprave so preleni, če bi bili bolj pridni, tedaj bi tudi več zaslužili! Čudno, prav čudno! V trboveljskem rudniku je vposlenih okroglo 4000 delavcev in deloma tudi delavk in ti vsi naj bi bili leni, med vso to ogromno množico naj ne bi bilo nič pridnih delavcev? Tega rudniško vodstvo gotovo samo ne verjame. Če pa navzlic temu tako gorostasno budalost trdi, tedaj s tem le dokazuje, da hoče zakriti vse svoje velike grehe, ki jih je pri rudniku samo zakrivilo. Odločujoča gospoda pri rudniku naj se le potrka sama na prsi in spoznala bo, da glavni povzročitelj vse mizerije, kar se tiče produkcije v rudniku in njega rentabilite kakor tudi bede med rudarji je krivo njeno brezobzirno hrepenenje po čim večjem dobičku in v glavnem pa absolutna nezmožnost mnogih njenih številnih tehničnih organov. Tako se dogaja, da fante, ki pride iz akademije in ki nima niti sence praktičnega znanja o delu v rudniku, v svoji domišljiji daje ukaze, ki v rudniku povzročijo običajno več škodo kakor pa koristi. Seveda, da bi vprašal kakega starejšega, izkušnega rudarja za svet, kako je treba to ali ono stvar napraviti, za to je preošabeno; posledica tega je, da se pogostoma vrši vse na robe, in da delavec pri najboljši volji in največjem trudu ne more priti do zaslužka, ki bi mu v resnici pristojal. Povrh tega so tisti takozvani akademikerji napihnjani kakor petelini na gnoju, njihova aroganca presega zlasti napram starejšim rudarjem vse meje dostojnosti. Uradništva in pazništva vseh kategorij od najnižjih do najvišjih bo pri trboveljskem rudniku polagoma več kakor pa delavcev samih, kmalu bo prišel čas, da bo za hrbtnost vsakega dalavca stal po en takozvani „aufziht“, in drugaga mu ne bo več manjkalo kakor bič v rokah, s katerim švrkne dalavca po grbi, ako bi si ta hotel vzravnati malo hrbet. Kaže, da bo izgledalo tako kakor v Sibiriji, kjer kopljejo v tamošnjih jamah težki hudodelci pod nadzorstvom vodke pijanih kozakov svinec. Ker pa je takih neproduktivnih elementov več kakor polovica preveč, je naravno, da so stroški, ki jih terja vzdrževanje takega razsežnega aparata, ki ni v veliki meri nič drugega kakor nepotreben balast, nenavadno visoki. Vsa ta neproduktivna čreda se seveda ne odplača stroške delavcev, za katere potem seveda nedostaje denarja. — Staviti gremo, da znašajo stroški za vzdrževanje uradniškega in pazniškega aparata več kakor pa stroški, ki so namenjeni delavcem kot plače.

Zadnjič smo v „Rudarju“ poročali, da išče rudniška uprava v Trbovljah kakih 500 delavcev in da se je njenim agentom posrečilo jih kakih 70 prignati. Dasi je bila rudniška gospoda v skrbah, da ne bi se tem ljudem povedalo, kake so v Trbovljah delovne zlasti pa plačilne razmere, kajti bala se je, da bi jo ti delavci zopet odkurili. Vendar pa vse skupaj ni nič pomagalo, precejšen del teh delavcev je že gospodi dalo slovo. Naravno, da so prišli ob prvi priliki pla-

čilnega dneva do prepričanja, da v Trbovljah nič ni; tega jim ni bilo treba šele povedati. Sploh bo kmalu prišlo tako daleč, da spričo anarhije in sramotnih delovnih pogojev, ki vladajo po prizadevanju rudniške gospode v Trbovljah, Trbovlje niti pes ne bo hotel več povohati, tem manj pa, da bi hodili delavci semkaj delat rudniškim oderuhom tlako. Povemo že sedaj, da bomo v vse te razmere, ki že kričijo do neba, posvetili z bengaličnó lučjo, cel svet naj izve, kakšno suženjstvo eksistira v Trbovljah. Delavce pa pozivljemo, naj javljajo pridno svoj pristop v organizacijo, kajti le združenim nam bo mogoče izkudati gnulobo in gnoj, ki ga je v Trbovljah na kupe. V Trbovljah se je javiti v rudarskem tajništvu, v vseh rudarskih krajih pa pri predsednikih in blagajnikih.

d Idrija. Dne 21. in 22. t. m. sta se vršila tukaj dva shoda rudarjev pod predsedstvom podružničnega načelnika. Na obeh shodih je poročal sodrug Čobal iz Zagorja. Na prvem shodu v podružničnih prostorih, o potrebi strokovnih organizacij, na drugem pri „Črnem orlu“, o draginji in nje vzrokih. Za njim sta govorila še sodruga Straus in Brus. Končno se je sprejela tudi resolucija glede draginske doklade, glede odprave brezposelnosti mladeničev v Idriji in glede uvoza potrebne živine za mesto Idrija. Resolucija se izroči Unijskemu vodstvu, da jo predloži za vse erarične rudnike. Zvezi socialdemokratskih poslancev v državnem zboru, ki jo uporabi za akcijo glede izboljšanja plač, ki se naj uvede za erarične rudarje v Avstriji.

d Idrija. Večletna zahteva delavstva c. kr. eraričnega rudnika v Idriji se vendar enkrat uresniči. Zahteva, ki so jo delegati bratovske skladnice tega rudnika opetovano na svojih občnih zboreh bratovske skladnice ponavljali, obstoji v tem, da se provizijska premija izpremeni v toliko, da se bo provizija odmerjala namesto od pet na pet let tako, da bo vsako leto službe všteto. To spremembo je izredni občni zbor brat. skladnice dne 8. t. m. enoglasno na znanje vzel. Rudar, ki je imel do sedaj na pr.: 34 let in 11 mesecev službe, pa je obnemogel, bil je provizioniran torej le na 30 let službe, dočim se mu bo sedaj štelo tudi ona 4 leta in 11 mesecev službe. Na tem obnem zboru se je sprejel tudi predlog, naj predstojništvo brat. skladnice preračuna in poroča pri prihodnjem obnem zboru, koliko bi se prispevki članov morali zvišati, da bi imel provizionirani član kolikor let službe tolikrat po 2 K na mesec. Nadomestno pa se je namesto umrlega sodruga E. Kokalja izvolilo v predstojništvo bratovske skladnice sodruga Ant. Terpina.

d Velenje. Kakor postopa pri velenjskem rudniku z rudarji gospod šihthojster Špička, to presega že vse meje. Čeprav je le malo rudarjev in imajo precej veliko tablo, „za kazni pisat“, pa jim še vedno premalo hodi! Posebno krivično je ravnal pred štirinajstimi dnevi s tovariši na št. 11. Paznik Lipče jim je ukazal, kako se zadržati z rudniško progo. Drugi dan pa se mu je zdelo, da njegova navodila le niso bila prava; bil je mnenja, da naj popravi in jim je zagrozil, da jih bo, ako se to, kar je on sam ukazal, še kdaj pripeti, kratkoma kaznoval. Ko so se pa ljudje pritožili pri šihthojmju Špički, da se jih je po nedolžnem šikaniralo, pa jih je ta češki narodnjak nahrulil kakor kakšen kravar. Ima pač lepo oliko ta mož! Koliko takih in enakih slučajev se pripeti, ki pa zaspijo z nezavednimi rudarji vred. Vsem takim krivicam bi se lahko napravil konec, ako bi se rudarji enkrat zavedli svoje dolžnosti. Kadar se bodo rudarji ravnali po geslu: vsi v organizacijo! — potem bi take razmere nehale enkrat za vselej. V takem slučaju bi se moral tudi g. Špička poučiti, da je tudi rudar človek, ki se ga ne sme po nedolžnem šikanirati in kaznovati.

d Pesje pri Velenjem. V nedeljo dne 29. oktobra se vrši ob 3. popoldne v gostilni g. M. Vrabčiča javen društven shod rudarjev. Sodruga pozivljamo, naj razvijejo za ta shod agilno agitacijo, da bo obisk čim večji. Dopoldne tega dneva bo ob 9. javen shod v Sostanju v hotelu „Avstrija“.

d Ljubno. (Obsojena delavca.) Dne 7. septembra je v rudniku Tollinggraben ponesrečil rudar Franc Klevš. Zadel ga je hunt, ki se je utrgal in ga v pravem pomenu besede zmečkal. Kriva te nesreče sta bila baje rudarja Franc Harb in Vincenc Dreu, ki sta imela pri huntih opraviti. Spuščala sta hunte brez signala na tir ter odpirala zavore. Eden teh huntov je prišel v tek ter usmrtil bolj spredaj stoječega Klauša. Oba delavca sta bila obtožena pregreška zoper varnost življenja, po § 335. in 337. kaz. zak. Harb je dobil šest tednov, Dreu pa tri mesece strogega zapor.

d Ljubno-Seegraben. Opozarjali smo na veliko fluktuacijo v naših obratih, ki jo povzročajo slabe plačilne razmere in pogosto menjavanje delavstva. Na mesto starih, izkušenih rudarjev, ki so zapustili tukajšnji rudnik, prihajajo novinci, ki o rudniških razmerah in o delu v jami prav nič ne razumejo. Zaraditega gre delo v jami čisto neokretno izpod rok, kar priznavajo uradniki in pazniki sami. Človek bi torej mislil, da se bo alpska montanska iz lastnega interesa

pobrigala za to, da si ohrani dobre in izvežbane delavce. Toda družba ravna nasprotno! Mirno gleda, kako odhajajo izkušeni rudarji in prihajajo na njih mesto neuki, neokretni delavci ter si pri tem misli, glavna stvar je pač, da dobimo ljudi, ki se dajo izkoriščati, vse drugo je postranska stvar. V zadnjem času smo pogosto opazili, da je mnogo rudarjev popolnoma zmučenih in bolehnih, še preden so dosegli karencno dobo. To pa pride od tega, da mnogo novincev ne prenese težkega jamskega dela in si torej predčasno uničijo zdravje. Takega onemoglega delavca se seveda izkoriščujoča alpina kratkomalo znebi s tem, da mu 15. v mesecu odpove delo in siromak stoji naenkrat v svetu ves betežen in bolehen, nesposoben za težko delo in ne ve, kam bi se obrnil. Pokojnine ne dobi, ker mu manjka par tednov do karencne dobe in ubogemu siromaku nikakor ne gre v glavo, da mora zapustiti rudnik brez pokojnine. Toda preko teh dejstev preidejo gospodje hladnokrvno na dnevni red. Toda pri nas so še druge lepe razmere. Pred kratkim se je zgodil sledeči dogodek. Mlad rudar je ubil varnostno svetilko. Obratni vodja Kahr je vpršala rudarja, ali je res to storil. Resnicoljubni rudar mu je odkrito priznal. Komaj pa rudar do potrdi, priloži mu olikani, akademski izobrazbeni gospod obratni vodja z aušnico, da je kar zvenelo. Lepa akademična izobrazba to, kaj ne? Gospod obratni vodja menda misli, da sme mladega fanta meni nič tebi nič klofutati. Ali tu se pa gospod Kahr že moti! Mi smo mnenja, ako je kdo kaj zagrešil, da je tu službeni red, ki določa kazen. Ako pa gospod Kahr ves službeni red prebrska, nikjer ne bo našel, da sme rudarje za ta ali oni pregrešek klofutati. Proti takemu ravnanju se bodo morali rudarji zavarovati! Kajti to je že višek nesramnosti, da bi „gospodje“ smeli delavce pretepali. In kaj bi se bilo zgodilo rudarju, ako bi se bil spozabil, pa bi vrnil, kar je bil dobil? Potem bi gotovo kričali o „pisirovelem“ Slovincu. Gospod Kahr hoče menda slovenskim rudarjem s klofutami usaditi v srce svojo nemško nacionalno „kulturo“! Ta slučaj smo zvedeli, ker se je dottični delavec obrnil na nas. Slišimo pa govorice, da je obratni vodja že več delavcev pretepal; toda ti se tega ne upajo povedati, ker bi jih potem brez usmiljenja vrgli na cesto. Kaj pravi k temu rudniško ravnateljstvo? Glavno ravnateljstvo je baje izjavilo, da ne trpi nasilnega ravnanja z delavstvom. Kaj pravi glavno ravnateljstvo k slučaju Kahr, ki rudarje kar klofuta. Ali hoče surovosti tega gospoda tako dolgo mirno trpeti da ga ne bomo videli lepega dne, kako z bičem pretepa delavce? Cisto umljivo je, ako si dovoljujejo v takih razmerah tudi drugi uradniki surovosti proti rudarjem. Tako uganja paznik Kürbis v Münzenbergu razne sitnarije. Ko je prišel gosp. Kürbis v Münzenberg, so rudarji mislili, da imajo opraviti z omikanim človekom. Kmalu pa so spoznali svojo zmoto. Kürbis povsod vtika svoj nos; pri kratenju akorda ima svoje prste vmes, neutrujen priganjač je, hunte preriva, samo da bi dokazal, da ni treba toliko delavcev. Svetovali bi gosp. Kürbisu, naj enkrat cel šiht preriva hunte, potem bo videl, kako hitro ga bo minila njegova začetna navdušenost. Tudi bi bilo zanj bolje, ako bi se navadil več prakse. Končno resno svetujemo vsem predpostavljenim, naj se privadijo malo bolj človeškemu vedenju, kajti sicer bi se lahko zgodilo, da rudarje mine potpežljivost. Ti pojavi so vsekako žalostna dejstva, ki pa bi se dala prav lahko odpraviti, ako bi bili rudarji organizirana enota.

d Rudniška nesreča v Fohnsdorfu. V Fohnsdorfu je pred kakimi štirinajstimi dnevi izbruhnil na takozvanem „Karlschachtu“ velik požar. Natančnejših poročil o tem požaru še zdaj nimamo. — Socialno-demokratsko časopisje je opetovano opozarjalo na pomanjkljive varnostne naprave v rudnikih Alpinske Montanske družbe. Tudi socialno-demokratski poslanci so v parlamentu te razmere spravili v razgovor. Poslanec sodrug Muchitsch je v neki proračunski debati razpravljaj o teh škandaloznih razmerah. Nato se je posljala neka komisija v Fohnsdorfski revir. Ko so se nesreče v Fohnsdorfskih rudnikih ponovile, vložil je sodrug Muchitsch dne 26. januarja t. l. interpelacijo na ministra za javna dela v kateri je zahteval zakonske določbe v varstvo rudarjev v rudnikih Fohnsdorf, Seegraben in Eisenerz. Razen tega sta se poslanca sodruga Muchitsch in Reumann tudi osebno podala k ministru za javna dela in sta od njega zahtevala, da se tem razmeram vendar enkrat odpomore. V navzočnosti obeh poslancev je minister sekciskemu načelniku Homannu naročil, da se ima poslati v revir zastopnik ministrstva. Nato je tudi res prišel neki ministerijalni svetnik v revir, vendar se o rezultatu ni ničesar

izvedelo. Poslanec Muchitsch ni dobil nobenega poročila, ker je bil med tem časom parlament razpuščen. Ako se pa te škandalozne razmere v rudnikih mogočne Alpinske družbe prav kmalu ne odpravijo, tedaj bo vlada sokriva na vseh nesrečah, ki znajo še nastati vsled pomanjkljivih varnostnih naprav.

Razne stvari.

r Kje so delavci najslabše plačani? Angleško trgovinsko ministrstvo je izdalo izborni spomenico, v kateri se razmotrivajo mezde in življenske razmere industrijskih delavcev raznih industrijskih držav. Razporedba tedenskih plač delavcev enakega poklica in približno enake kvalifikacije je dala sledeč rezultat:

Tedenske plače je dobil delavec:

amerikanski	K 46:38
angleški	„ 33:84
francoski	„ 25:45
belgijski	„ 22:42
švicarski	„ 21:66
avstrijski	„ 11:99

Za živež je tedensko izdal delavec:

amerikanski	K 17:66
angleški	„ 15:64
švicarski	„ 12:—
francoski	„ 11:48
belgijski	„ 10:84
avstrijski	„ 7:32

Za zadostitev drugih potreb je tedaj ostalo delavcu tedensko:

amerikanskemu	K 28:72
angleškemu	„ 13:20
francoskemu	„ 13:97
belgijskemu	„ 11:58
švicarskemu	„ 9:66
avstrijskemu	„ 4:58

Iz navedene tabele se razvidi poglavitno dvoja: Avstrija je dežela najmizernejših plač; Avstrija je dežela, kjer so živili najdražja. — Dočim izda angleški industrijski delavec približno samo 47 odstotkov svoje plače za vsakdanja živila, poje avstrijski delavec več nego 70 odstotkov svoje plače. In kakšno hrano ima pri vsem tem? Takšno, da se baš za silo drži po koncu. In kdo je teh razmer kriv? Avstrijska industrijska in agrarna politika, ki slabo plačnemu proletarcu podražuje kruh.

r Grof Posadowsky o razrednem boju. Pogostokrat čujemo očitke, da je socialna demokracija ona revolucionarna stranka, ki neti in podžiga v državi — razredni boj. O bistvu, pomenu in potrebi tega boja pa vlada v možganih teh ljudi velika nejasnost. Bolje razumeva razredni boj bivši državni tajnik v nemškem notranjem ministrstvu grof Posadowsky. Dne 15. septembra t. l. ob otvoritvi mednarodne konference za socialno politiko v Draždanih je Posadowsky izpregovoril tudi o razrednem boju in dejal: Človekova narava je taka, da hoče vsak izboljšati svoj zunanji položaj. Dobra stran tega stremjenja je, da se dvigne gospodarski in tehnični, če tudi ne povsod pravni napredek. In kjerkoli se posamezniki združujejo v dosego skupnih gospodarskih interesov, se porajajo razredni boji in razredna nasprotstva. Ni prvič, da se grof Posadowsky izraža tako o socialnih bojih. Ko je bil še v uradu, je priznal, da je socialna demokracija „delavska stranka“, ki „zastopa pravice delavcev“. Socialnih demokratov ni smatral za „izdajalce domovine“ in je drastično opomnil: „Kdor se bojuje za to, da se ljudstvu ohrani življenje in zdravje, ta se bojuje za bodočnost naše domovine“. Naravno, da so se visoki politični krogi zgražali nad takimi nazori in so mu v priznanje poslali modro polo. Vsak organiziran in razredno zaveden delavec pa že davno ve, da so razredni boji nekaj naravnega, potrebnega in neizogibnega. V razrednem boju proletarijata vidi vsak delavec predpogoj svoje osvoboditve.

r Velika železniška nezgoda. Težka železniška nezgoda se je dogodila v bližini mesta Oporto (Portugalsko). Stroj nekega brzovlaka je skočil s tira; v tistem hipu je prišel čez most preko reke Duro ekspresni vlak in je vsled nezgode brzovlak padel v reko in večina potnikov je utonila, prav tako tudi strojevodja in kurjač. Reka je vrgla mnogo trupel na breg.

Slehrni rudar,

ki misli resno na izboljšanje svojega gospodarskega položaja,

mora biti član Unije avstrijskih rudarjev!

Občno konsumno društvo v Zagorju

prodaja specerijsko in manufakturno blago po najnižjih tržnih cenah, daje koncem vsacega leta še dividende članom, član lahko postane vsak. Vstopnina 2 kroni, delež 40 kron, ki se ga lahko plača po obrokih.

I. Jax & sin

Ljubljana

Dunajska cesta št. 17

priporoča svojo bogato zalogo

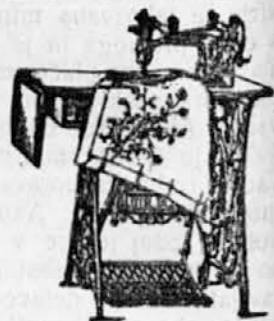
šivalnih strojev

za rodbino in obrt.

Pisalni stroji „Adler“.

Vozna kolesa.

Ceniki zastonj in franko.

Konsumno društvo rudarjev v Hrastniku

priporoča

svojo bogato zalogo

špecerijskega in manufakturnega blaga, kakor tudi čevlje za otroke in odrasle.

Vse po jako nizki ceni.

Delavci! Dolžnost Vaša je, da podpirate svoje podjetje. Član lahko postane vsak.

Izdelovanje drož.

Edina narodna tvrdka te stroke opremljena z najnovejšimi stroji. Gospode pekarje, molarje in trgovce vabim, da poskusijo drože domačega izdelka. Od štirih kilogramov naprej pošiljam po pošti franko.

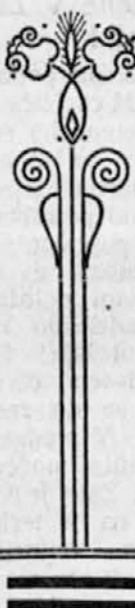
Prva ljubljanska izdelovalnica žitnih drož.

Maks Zalokar, Ljubljana.

Občno konsumno društvo v Trbovljah

se priporoča svojim članom

za nakupovanje vseh življenskih potrebščin kakor tudi manufakturnega blaga po najnižjih cenah.

Priporočamo našim gospodinjam

== iz EDINE Slovenske Tovarne v Ljubljani. ==

KOLINSKO CIKORIJO!

Izdajatelj in zalagatelj Ignacij Sitar in Martin Repovš. — Odgovorni urednik M. Čobal v Zagorju. — Tiska Učiteljska tiskarna v Ljubljani.